

Pressmeddelande 2024-04-24 från Sverige Stenindustriförbundet

DEBATT: Kyrkan kan inte fortsätta bära ”två hattar”

Sveriges Stenindustriförbundet delar fullt ut Konkurrensverkets analys av effekterna av begravningsbyråverksamhet som bedrivs i Svenska kyrkans regi. Slutsatserna är bland annat att verksamheten riskerar att snedvrída konkurrensen på den marknad där flera av förbundets medlemmar verkar. Förbundet delar även myndighetens uppfattning om att en uppdatering av lagstiftningen är nödvändig.

Det är inte alltid ett industriförbund och myndigheter har en direkt samsyn i näringslivsfrågor. Men rapporten ”Konkurrensförhållandena avseende begravningsbyråtjänster” som Konkurrensverket överlämnade till Socialdepartementet 8 februari i år är i praktiken en karbonkopia på tidigare analyser som både vi som förbund och andra berörda branschorganisationer gjort före oss. Slutsatserna kan bäst sammanfattas med några citat hämtade direkt från rapporten:

” ... vikten av konkurrensneutralitet vid bedrivande av begravningsbyråer, förefaller inte fullt ut efterföljas av församlingarna.”

”Vidare förefaller den tillsyn som länsstyrelserna kan utöva över att församlingarna agerar opartiskt när de utför sitt uppdrag enligt begravningslagen begränsad och inte tillräcklig för att garantera att konkurrensen inte snedvríds.”

”Slutligen bedöms den interna tillsyn som stiftens inom Svenska kyrkan har att utföra inte vara tillräcklig för att säkerställa att konkurrensen inte snedvríds.”

En förklaring till den uppkomna situationen är att Svenska kyrkan i dag har ”flera hattar” på sitt huvud, som man brukar säga när verksamheter med olika förutsättningar blandas samman på ett tveksamt sätt. Det sker till exempel när kyrkans skattefinansierade myndighetsuppdrag blandas samman med det

traditionella församlingsarbetet som ska finansieras med det frivilliga kyrko-medlemskapet, kyrkoavgiften.

Ett av Svenska kyrkans och församlingarnas viktigaste uppdrag är begravningsverksamheten i Sveriges kommuner (undantag är Tranås och Stockholm där kommunen är huvudman). Uppdraget finansieras via den så kallade begravningsavgiften, ett slags skatt som vi alla betalar. Avgiften ska enligt begravningslagen användas för just begravningsverksamhet, som att ordna och sköta gravplatser. Under senare år har även flera församlingar valt att starta begravningsbyråer. Det har fått etablerade begravningsbyråer att reagera eftersom man dels anser att det ligger utanför kyrkans uppdrag, dels menar att det skapar en oschysst konkurrens.

I dagsläget finns emellertid inga lagliga hinder för en församling att bygga upp andra verksamheter som konkurrerar med till exempel begravningsbyråer och gravvårdsproducenter. Men när en församling startar en begravningsbyrå varnar även Konkurrensverket i sin rapport för att det finns en överhängande risk att begravningsavgiften används som ett slags subvention för kyrkans byrås verksamhet, det vill säga att skattemedel via begravningsavgiften gynnar en part som dessutom redan har en monopolsituation via sitt statliga uppdrag.

Med andra ord snedvrids konkurrensen om man jämför med situationen för en privat begravningsbyrå eller producent av gravvårdar. Ett konkret exempel som rapporten tar upp är att kyrkans personal ofta flyttas mellan olika verksamheter: ena dagen församlingen, andra dagen begravningsbyrån. Ur rapporten: "Konkurrensverket bedömer att kyrkliga begravningsbyråer kan startas med betydligt mindre risk än för övriga privata aktörer som saknar tillgång till lokaler, personal och övriga kyrkliga resurser vid dess uppstart. Vidare kan kyrkliga begravningsbyråers ägare, dvs. församlingarna, inte gå i konkurs."

Församlingarna har ett stort egenbestämmande över hur de vill bedriva sin verksamhet. Konkurrensverket konstaterar samtidigt att tillsynen av hur församlingarna använder skattemedlen är bristfällig för att inte säga obefintlig, både från centralt håll i Svenska kyrkan och från länsstyrelsen som ska övervaka själva myndighetsuppdraget. Sveriges Stenindustriförbund delar Konkurrensverkets bedömning att det dels behövs nya lagar som tuffare reglerar församlingarnas verksamhet, dels bör länsstyrelsen bli tillsynsorgan med sank-

tionsmöjligheter. Utgångspunkten är att uppnå mer rättvisa villkor, vilket bland annat innebär att:

- *Kyrkliga begravningsbyråers utgifter inte ska belasta kyrkoavgiften eller begravningsavgiften, ej heller får församlingsavgiften eller begravningsavgiften korssubventionera begravningsbyråverksamheten.*
- *Kyrkliga begravningsbyråer ska ha egen anställd personal, egna lokaler och inte hyra tillgångar vid behov, alternativt fördela de fasta kostnaderna för delade resurser korrekt mellan verksamheterna på ett sätt som säkerställer konkurrensneutralitet. Detta för att undvika att församlingsavgiften eller begravningsavgiften indirekt används i begravningsbyrån.*
- *Huvudmän som bedriver begravningsbyråverksamhet ska följa en allmän princip om likabehandling som kräver att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika med mindre än att en sådan behandling är objektivt berättigad. Med syfte att undvika att självföavorisering och diskriminering förekommer i förhållande till andra begravningsbyråer.*

Kai Marklin, Ordförande, Sveriges Stenindustriförbund (STEN)

Elisabeth Ahlström, Gravstensföretagens representant i Sveriges Stenindustriförbund (STEN)

Magnus Berglund, Styrelseledamot, Gravvårdstillverkarnas Riksorganisation (GRO)

Niklas Gustafsson, Styrelseledamot, Gravvårdstillverkarnas Riksorganisation (GRO)

Mer info och frågor:

Kai Marklin, Sveriges Stenindustriförbund: 070-59 471 95 kai@sten.se

Sveriges Stenindustriförbund är en branschorganisation vars medlemsföretag bryter, förädlar, monterar och importerar natursten. Medlemsföretagens kunder finns både inom offentlig och privat sektor. Medlemmarna omsätter cirka 1,2 miljarder kronor och sysselsätter cirka 1 200 personer. Se www.sten.se